

PRZYSZŁE SKUTKI

Kolei żelaznych dla Europy.

(Ciąg dalszy.)

Wystawiono, że systemat zakazujący może obudzić czynność narodów, znajdujących się w podobnym odrętwieniu, zmusi je podnieść głowę, obejrzeć się na około i rzucić się na skarby, które wpośród nich są porozrzucane. Czy jest to prawda? Czyż dla wkorzenia przemysłu w takim kraju potrzeba używać systematu zakazującego? Jeżeli bogacz zmuszonym będzie płacić cokolwiek drożej za wina i płótno, czyż przez to samo on będzie uprawiał winnice i trudnił się wyrabianiem płótna? Wątpimy o t^om; bo nie będzie chciał porzucić przyjemnej mu spokojności. Weźmy człowieka z prostego ludu, który się przyzwyczaił żyć z niczego i zamilował swoje *far niente*... cóż go może obchodzić wysoka cena na przedmioty zbytków? Niby on będzie rachował, że droższyna ta może zmniejszyć jałmużnę, którą mu dają, że lepiej pracować, jak narażać się na niebezpieczeństwo śmierci kiedykolwiek z głodu? Bynajmniej! Dla takich rozmowań nędzarz musi skombinować parę, lub dwie pary idei: leniwy zaś nędzarz umie tylko czuć jak zwierzę, bo jest już całkiem zewierzęcony.

Systemat zakazujący w handlu jest środkiem czysto finansowym, który może powiększyć dochody skarbu, lecz nie wpływa na obudzenie przemysłowej czynności. Wydajcie przedewszystkiem prawa zabezpieczające kredyt, przyczynicie się do wytopienia przesądu, który odpycha zagraniczne kapitały i zagraniczny przemysł, zabezpieczcie dla nich niewątpliwą protekcję, a kapitały popłyną do was ze wszystkich stron. Kapitaliści zagraniczni natychmiast dowiedzą się że macie skarby, które można użyć, przemysł, który można rozwinąć, i rynek na którym można sprzedać wyroby. Lecz z drugiej strony, wiedzą oni także o t^om, że nie można sprzedać człowiekowi, który nie ma za co kupić. Manufakturzysta birminhamski bardzo dobrze pojmuje, że gdyby Kalabryja, Sycylja i Hiszpanja wydawały trzy razy więcej płodów, jak dziś, on by sprzedawał im także trzy razy drożej.

Zresztą jeżeli przypuścimy, że systemat zakazujący może ożywić przemysł pogrążony w letargu, zawsze jednak trzeba przyznać, że powinien być środkiem nie stałym, lecz czasowym.

Raz jeszcze powtarzamy, że wszystkie te rozumowania, właściwie należą do nauki. Polityczny stan teraźniejszej Europy, jak powiedzieliśmy na początku naszej rozprawy, zawiera w sobie nieodpartą przyczynę zakazów i ograniczeń, które obciążają handel.

Weźmy za przykład obszerną pierwszego rządu monarchję, która obudza zazdrość swoich sąsiadów? Wystawmy sobie, że j^ej ludwisarnie i zakłady broni gorsze są od austriackich,

szwedzkich i angielskich; że j^ej armaty, fuzje i inna wojskowa broń kosztuje dla niej drożej od broni robionej w Austrii, Anglii, Szwecji. Dla tych ekonomicznych względów, przy tych politycznych okolicznościach, w których ta monarchja znajduje się, czy ona powinna otworzyć swoje granice dla przewozu zagranicznej broni, wtedy gdy koniecznym skutkiem kolei, nastąpi upadek wszystkich j^ej zakładów broni? Czy podobna aby ona przystała na to, kiedy cudzoziemcy w każdym razie nie będą oddawali j^ej broni za t^a nią cenę, i kiedy nagle wojna co chwila może znaleźć ją nieprzygotowaną do obrony, jeżeli tylko wcześniej nie napełniła swoich arsenałów, wydawszy na to ogromne summy? Co wtedy począć? Na nowo urządzać zakłady? Lecz to nie jest takłatwem; tego nie można wykonać w jednej chwili, nawet używszy do tego najogromniejszych wydatków. Może powiedzą, że chęć zysku niektórych prywatnych osób znajdzie środki dla dostarczenia t^ej monarchji wojennej broni z zagranicy? Jest to prawda; lecz takim sposobem przejść może tylko mała liczba, ponieważ wojenna broń jest niedogodną do upakowania, ciężką, a kontrabandy tego rodzaju wszyscy ściśle śledzą. Słowem, wyobrażana przez nas monarchja powinna wszelkimi siłami, przestawać na swoich własnych środkach w przypadku wojny, i oto jest zmuszoną okryć się mnóstwem fabryk, rękodziel, zakładów, zmuszoną wydawać prawa zakazujące dla handlu. W takim razie nauka już nie ma prawa rozumować: musi milczeć aż dotąd, dopóki ust lonym zostanie nowy porządek w stosunkach narodów z sobą, przy którym Europa złoży z siebie broń i wojna stanie się, jeżeli nie zupełnie niepodobną, przynajmniej nadzwyczaj trudną i rzadką.

Zastanówmy się jednak nad pytaniem o wolności handlu względem tych krajów, gdzie systemat zakazujący już istnieje. Tam od niego zależy pomyślność, dostatek i nawet istnienie wielu osób. Kiedy ogromna masa kapitalistów i robotników założyła sposób swego utrzymania w t^ej lub w ow^ej gałęzi przemysłu, chociaż niewłaściwego krajowi,—kto może im powiedzieć: Rzućcie te zatrudnienia a weźcie się do innych?—Zapewne, gdyby istniała taka potęga, która w stanie jest zrobić podobną odmianę, nie zrujnowawszy kapitałów i nie naraziwszy na okropne położenie mnóstwa rzemieślników, wtedy ta potęga byłaby zobowiązana natychmiast wprowadzić wolność handlu: najmniejsza zwłoka w tym razie zasługiwałaby na nagane. Lecz, na nieszczęście, reforma jest trudna. Rozważmy więc wszystkie przeszkody, i poszukajmy, czy nie ma jakich środków wydobycia się z przepaści?

Produkujący są trzech rodzajów: właściciele gruntu, kapitaliści, robotnicy. A więc kwestja, którą rozstrzygamy, ma trzy strony: trzeba nam zastanowić się, czego każdy z tych różnego rodzaju produkujących, w razie usunięcia systematu zakazującego, może obawiać się względem swoich dochodów i wartości, które posiada. Będziemy naprzód mówili o dochodach.

...yeh przymio
siach i krzyżu był
Wielkie konie, jeżeli
bo silniejsze i większe
Od roboczego konia wy-
magać nie można tej żyw
tego ognia który się podoba w ko-
niu siodłowym, ale wesołości zawsze prawie będącej dowodem
zdrowia zwierząt Thaer niepotwierdza zwyczaju dość teraz
powszechnego mieszania z dobrmi koniami roboczymi krwi ogie-
rów piękną formą zalecających się, ale niezdołnych do ciężkiej
pracy. Lubo ta uwaga dość trafna, zaprzeczyć jednak nie mo-
żna, że w wielu bardzo razach, uż. cie dobrych ogierów popra-
wiło rasę koni roboczych w niejednej okolicy. Zresztą i to
trzeba mieć na względzie, że gospodarz winien posiadać taką
rasę aby w potrzebie mógł ją zbyć korzystnie, mianowicie w kra-
jach gdzie zakupuja rejmonty pod jazdę.

Klacz zdolna przyjąc ogiera po trzech latach skończonych,
ale w gospodarstwie nie trzeba jej stanowiąc przed piątym ro-
kiem, przynajmniej jeżeli ma być prócz tego do roboty używa-
ną; z tego samego powodu należałoby aby klacze żrebiły się
tylko co drugi rok, lubo można mieć corocznie żrebie, bo czę-
sto okazują chęć do spółkowania już jedenastego dnia po oźre-
bieniu, a żrebną klacz chodzi od trzystu trzydziestu trzech dni
do trzystu czterdziestu sześciu. Klacz żrebną, w początkach brze-
mienności może być użytą do zwyczajnych robót. Kiedy brze-
mienność bardzo się rozwinie, koło dziesiątego miesiąca na-
przykład, trzeba ostrożnie postępować aby nie było przypadku.
W tym to czasie należy odłączyć klacze żrebne i stawiać po-
jedynczo. Po oźrebieniu, dawać trzeba małemi porcjami, czę-
sto powtarzanemi, ciepły napój z trawem. Podczas karmienia,
trzeba klaczy dawać posilniejszą paszę jak zwyczajnie.

Klacz może już iść do roboty w dwadzieścia dni po oźre-
bieniu, ale lepiej daleko użyć ją dopiero po sześciu lub ośmiu
tygodniach; wtedy wychodzi z żrebięciem które zwykle ssie
przez sto dni. W gospodarstwach żrebięta często w stajni są
chowane; ale dla zdrowia żrebiąt trzeba aby codzień wychodzi-
ły. Po odstawieniu od cycka, żrebiętom daje się wyborowesia-
no; w drugim roku dobrze siana trochę zastąpić owsem, a kiedy
pora po temu najlepiej paść na koniczynie. Według Thaera
dzienna racja średniego wzrostu konia, do zwyczajnej roboty
użytego, za dobrą uważa się kiedy się składa z 3,74 kilogra-
mów siana i 4,21 kilogr. owsa. (Tu będziemy uważać siano za
jedność porównawczą własności pożywnych paszy) czyli w sia-
nie 10,22 kilogr. Dla koni furmanów które bardzo mało siana
dostają, Thaer oznacza rację na 11,23 kilogr. owsa czyli 17,28
kilogr. siana. W Anglii w niektórych stajniach Spitsfields, koń
dostaje: siewki z siana 5 kilogr., siewki ze słomy 1 kilogr. owsa
5 kilogr. grochu 0,5 kilogr. czyli w sianie 15,11 kilogr. Konie
gwardji municypalnej parzykłej, dostają siana 5 kilogr. owsa
3,60 kilogr. słomy na ściółkę i jedenie 5 kilogr. czyli w sianie
11,81 kilogr. Konie zaprzęgowe do ciężkich wozów otrzymują
zwykle: siana 7,50 kilogr. owsa 7,75 kilogr. czyli w sianie 19,42
kilogr. Do 1841 r. racje koni wojska francuzkiego bywały:
lekka jazda: siana 4 kilogr. owsa 3 słomy 5 na siano 9,98 kilog.
linjowa kawalerja. Siana 4 kilogr. owsa 3,40 słomy 5 czyli
w sianie 10,30 kilogr. Lecz administracja postrzegłszy że konie
wojskowe chore ze złego siana, postanowiła zaradzić temu, po-
większeniem racji owsa mniej oszustwu podległego. Racje więc
dawane w skutek tego były: dla linjowej jazdy: siana 3 kilog.
owsa 4 słomy 5 czyli w si nie 10,42 kilogr. dla lkkiej jazdy,
siana 3 kilogr. owsa 3,80, słomy 5 czyli w sianie 10,11 kilogr.

(*) Jakaśmy o tém dali wiadomość w naszym poprze-
dnim Numerze Korrespondenta, w doniesieniu z Białej, pomię-
dzy „wiadomościami handlowemi i przemysłowemi.“

de
drugiej
złej między

WIADOMOŚCI HANDLOWE.

Z B O Ź E.

Londyn 18 października. Od poniedziałku mamy tu mien-ny dosyć przywóz angielskiej pszenicy, która dobry bardzo po-
kup miał aż do ostatniej chwili, i toż samo powiedzieć można
o ocłonej zagranicznej pszenicy; towar pod kluczem mocno w ce-
nach trzymają, i mało właścicieli zdaje się skłonni do sprze-
daży. lubo kupcy chętnieby płacili o 1 szyling na kwarterze
wyżej; zrobiono tu znaczne obroty w Polsko Odeskiej pszenicy
z pod klucza do portów włoskich, i wymagają teraz za nią 49
sz. do 52 za kwarter już z frachtem włącznie, a i na to mało się
sprzedających okazuje. Jęczmień poszukiwany i płacony cokol-
wiek wyżej. Grochy wszelkiego rodzaju jak poprzednio donie-
siono. Owies więcej jest żądany, a tak ocłony jak wolny o 1
sz. droższy. Doniesienia o zbiorze kartofli w Szkocji i Irlandji
brzmia coraz gorzej i w pierwszym z tych krajów, skutkiem te-
go panuje żywy ruch w interesach pszenicznych, połączony
z podwyżką kilku szyl na kwarterze.

Ceny przecięciowe Londyńskie. Pszenica 63 sz. 4 pens (50
zł. gr. 20 korzec) Jęczmień 34 sz. 4 pens (27 zł. gr. 15 korzec)
owies 25 sz. 20 zł. korzec) Żyto 37 sz. 1 pens (30 zł. korzec)
groch 46 sz. 7 pens (37 zł. gr. 6 korzec) Ogólne ceny psze-
ciowe z ostatnich sześciu tygodni. Pszenica 54 sz. 11 pens. (47
zł. gr. 15 korzec) Jęczmień 31 sz. (24 gr. 12 korzec) Owies 22
sz. 7 pens (18 zł. korzec) Żyto 33 sz. 1 pens. 26 gr. 18 korze)
Groch 39 sz. 3 pens (31 zł. gr. 20 korzec).

Cło na ten tydzień. Pszenica 18 sz. (14 zł. gr. 12 od kor-
ca). Jęczmień 7 sz. Żyto 5 sz. Żyto 9 sz. 6 pens. Groch 3 sz.
6 pens. Dowieziono tu od 16 do 17 października 3957 kwar-
terów pszenicy z zagranicznych portów.

Doniesienia o sprzecie kartofli w Irlandji wszędzie prawie
z małym bardzo wyjątkiem są bardzo zasmucające, a *Globe* wy-
raziwszy okropne skutki tej klęski, powiada w końcu że w ca-
łej Irlandji kartofle się nieudały i głód będzie powszechny.
Dziennik Dubliński *Evening Post* zatrwajające podaje wypad-
ki z rozmaitych części Irlandji, z Północnej, Wschodniej, Po-
łudniowej i środkowej. W każdym hrabstwie choroba kartofli
mniej więcej silnie grasowała a widoki na przyszłość są bardzo
smutne.

W E Ł N A.

Berlin 21 października. Bieg interesów wełnianych tutej-
szych w ciągu upłynionego kwartału, stosownie do długoletnie-
go doświadczenia naszego, nieda się porównać z żadnym ubie-
głym rokiem. Panujące żądania na targach wełny, i mniema-
nia że jój wkrótce zabraknie, jeszcze jakiś czas po nich się
utrzymywało, tak że jeszcze na targu w Frankforcie nad Odrą
spodziewano się podwyższenia cen. Ale wkrótce interesa ustały;
sierpień który nam zwykle wielu kupców sprowadzał na pozost-
stałe jagnięce wełny przeszedł cicho, a nadzieja, że targ oży-
wiony zostanie przez kupców na jesienny jarmark do Wrocław-
wia jadących, spelzła na niczem. W ostatnim kwartale tylko
fabrykanci krajowi kupowali cokolwiek, pomimo tego że jarmark

z.
kop.
rub. sr. kop
jęczmienia rub. sr. 3
przedniej rs. 6 kop. 15; 6.
8 k. 32; żytniej pyłkowej rs. 6
gryczanej rubli srebr. 4 kop.
nej rs 6 k. 30; kaszy jaglanej rs.
bniej rs. 11 kop. 10 kaszy jęczm. pe.
szy jęczmienniej ordynarnej rs. 4 kop.
kop. 59; słomy centnar kop. 34; siana 1
7) do rs. 3 kop. 90; parokonna od rs. 4
my fura zwyczajna rs. 1 k. 50 do rs. 2
snowego rs. 7 k. 44; wół dobry od rs. 49, k. — wół średni
od r. s. 25—27, k. — lichey 18 do 26; baran od rs. 1 k. 50 do r.
2 k. 40; cielę rs — k. — wieprz dobry od rs. 13—16; średni od
10 do 12; lichey od 6—9; masła funt kop. 20; słoniny funt kop.
10; kartofli korzec rub. srebr. 1 kop. 3; okowity garniec kop.
92 szumówki kop. 54.

KURS GIELDY WARSZAWSKIEJ.

Dnia 28 Października 1845 roku.

	żądaja		daja	
	R. s. k	R. s. k	R. s. k	R. s. k
1. WEXL E.				
Berlin 100 talarów	2 M. .	92 70	92 40	—
Gdańsk 100 talarów	2 M. .	92 40	92 10	—
Hamburg 300 m. k.	2 M. .	140 40	—	—
Londyn funt sterlin.	3 M. .	—	—	—
Lipsk 100 talarów	2 M. .	6 34	6 32	—
Moskwa 100 rub. sr.	1 M. .	100 25	100 —	—
Petersburg ditto.	1 M. .	100 50	100 —	—
Paryż 300 franków	2 M. .	75 —	—	—
Wiedeń 150 zlr.	2 M. .	96 30	—	—
Wrocław 100 talar.	2 M. .	—	—	—
2. MONETY.				
Rossyjskie Imperjały		—	—	—
Holendr. dukaty nowe		—	—	—
ditto stare ważne		—	—	—
Frydrychsдоры Pruskie		—	—	—
Rossyjskie assygnaty		—	—	—
Austryjackie bilety bankowe za 150 zlr.		—	—	—
3. PAPIERY.				
Oblięi Skarbowe na 1000 zlp.		—	—	—
„ „ „ 400 za 1000 r. s.		—	—	—
Listy zastawne białe daw. bez kup. (*)		—	—	—
„ „ nowe za 100		—	14 79	—
Obligacje udziałowe na 300 zlp.		—	—	—
Obligacje cząstkowe na 500 zlp.		—	—	—
Certyfikaty Banku lit. B na 200 zlp.		—	—	—
Serje wylosow. lit. B na zlp. —		—	—	—
Dowody Kom. Centr. Likwidac. za 100 zlp.		—	—	—

(*) Wartość kuponu kop. 21